

جمعه ایرتسی — ۱ تشرین اول ۱۹۲۷

جلد : ۸

دردنجی سنه — نومرد ۹۵

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

یوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله دردنجی

آبونه شری طلری : سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیلغی ۱۲۵ ، فوق العاده

نسخه لرایجون ۳۰۰ و ۵۰۰

غروشدور .

مجموعه مزهیتنتجه طبعی تنسیب

ایدله یین انزلر اعاده ایدلر .

هر آیلک برنجی داره بشنجی کونلری هیفکار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعه در .

ادرنه - قره آغاچ شوسه سی (ادرنه - شهر ایستاسیونی) جواریدن قره آغاچ
جهته دوغرو منظره سی

طوسه وی زاده
دو قور ر فعت عثمانه

ادرنه شهرلی

تاریخده وزمانده

۹

یکی کورسو - اسکی کورسو

صدده کلیم :

بو کوپورول بو کون ادرنه نی شهرک شمدنوفر ایستاسیونلریک ولندینی موقعه ایصال ایدر ایسه ده اوائلده ادرنه نك جنوب طرفلنی تشکیل ایدن آله ایچی، دمبر طاش اووالریک، قره آغاچ (اسکی مرعش) و بوسنه کوی باغله لک لریک کدرکاهی ایدی، بو کونکی کارکیر کوپورولک برنده اوزون و قالین دیره کارله بایلمش بر کوپور و وار ایدی. و شقه منر آوجی سلطان محمد زمانده بایلمشدر. اولیا چلی نك شو قهرلیق بو لوحده منظور اولان کوپور حقدده اوله جقدر، زیرا اولیا آوجی عهدده (۱۰۶۳) ادرنه بکلیش و اثریک ادرنه فضلنی بو تاریخده تسوید ایتشدرد :

[شهر آردا اوزرنده ایکی برده آغاچ دیرکله ایله بنا ایدلمش کوپورول واردرکه واجب الییدر. بجه کره بو کوپورول کارکیر بنا ایدلمش فقط آردا دلایله نوب جریان ایتدیکی انشاده زمینی دخی قومصال

(۱۲۵۳ هـ) سنه سنه قدار بو شکلی محافظه ایش و بو کونکی زراعت نمونه باغچه سی موقته ر زتکین ادرنه لی ازمینی طرفدن باغچه سنه و بریلن ضایقه کیدن ایکدر. محمد کارکیر تحویلنی نئییه ایتدیکندن مذکور تاریخده انشاسنه باشلانمشدر. انشآت (۱۲۵۸ هـ) تاریخده قدار امتداد ایتدیکندن و بو تاریخده ده اوغلی استخلاف ایله دیکندن زبور امدی [شیخ الحرم زبور صادق پاشا اولیوب بو ذات ادرنه لیدر.] طرفدن ترتیب ایدیلوب بینه مرحوم طرفدن تعلیق خطیله محله یازیلان شو تاریخ کوپورولک اورتاسنده کی تاریخ قسری جبهه سنه کی لوحه بیه حک ایدلمش ایدی. بالخاصه یازیلی نك کوزدل و صنعتکارانه ایکن یونان زورنالیجی نیرک یوزندن حک و افنا ایدلمشدر [۱]

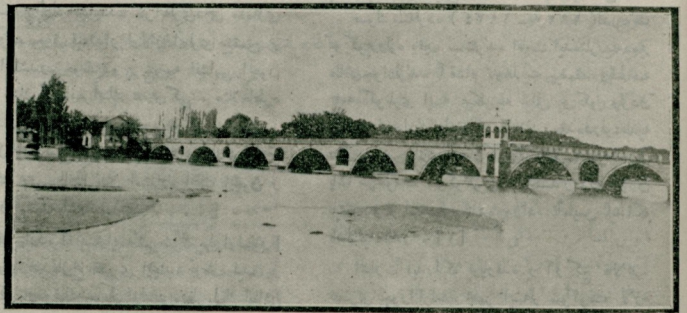
[۱] ادرنه لوحه لردن بعضیلری بو وطنسزک شهر و القاسی اثری نجه سی یونانیلر طرفندن محو ایدلنکلردن عهله کلده که لغته وسیله اوقی ایچون یازلمشدر :

ادرنه نك باشنه مسلط اولش آقترلدن بری ده اشفاده یونانیلرله بلدی رئیسکی ایدن و شمدی ده کیم بیایر نه واسطه لرله یونانیلرک چاتاغن بالایان میر آلائی متعاده ی چاقیرلی جبهه یی زاده مصطفی در. اردولر مزده فرقه قوماندانلغه قدار یوکسان بو حسر آدیمک ادرنه نك روم چوونلردن تشکیل ایدیلان ایزجیلرک بلدی اوکندن یکرایک مردونلری دوت آتلا بریق - هیچ بر لزومی اولدیغی حالده - وقایدن دیشاریه چیقارقی بیاض زمین اوزرنه مانی رنگلی ماییدن متشکل یونان باراغنی سلاملاق ایچون آلدینی اوضاع و اطوار دکلی ایکی لقمه اکمک حتی جهان خزینلری لغنه اولسه نیرتورکه ونه ده اردوده اختیار لامش بر ضابطه یاقیتیر . ایشه نیر بو بابانک اوغلیدر. آنا ولوده برولایتده

اهلوب تمل طومد یفتدن جبرلر منهدم اولمشدر . ج - ۳ ص ۴۶۵] اولا کوپورولدن بری آردا اوزرنده ایدی که الیوم قره آغاچ شوسه سی قره آغاچه برلشدیردن نقطه ده و مجراسنی تبدیل ایدن اسکی بتاغی اوزرنده اوج دوت آقایی یازیم کارکیر بر شوسه کوپوروسیدر ، اولیا نك تعریف ایتدیکی دیره کلی کوپورولدن بری ده بو کونکی موضوع بحث اولان بکی کوپورولک موقته ده ایدی . بو حالده برنجیسی آردا وایکنجیسی مریحک صولری چوغالده خراب اولورلر ایش [۱]

یکی کوپورولک موقته ده کی دیره کلی کوپورولک چوق زمانلر [سرج کوپوروسی ویا دمبر طاش کوپوروسی و بعضاً ایکشم کوپورو] اسملری آلمشدر . ایکنجی محمودک ادرنه نی ایکنجی زیارتی اولان

[۱] آردا ایله مریحک بو کونکی وضعیتلریک چوق اسکی اولدینی و بوکا متفرع معلومات : ملی مجموعه - نومبر : ۸۶ صحیفه ۱۳۸۷]

(ادرنه ده (سقاریا) فقط غرافیه سی صاحی علی دشا نك قلیشه سی)

سرج نهری اوزرنده کی یکی کوپور (اورتاسنده تاریخ قسری ایله ادرنه شهر ایستاسیونی میدانه منتهی اولان جنوب مندیخی جوارنده کی ژاندارمه قره نولک حمله، سرج چشمه سنک متقی کورولکده در).

خضراني پاراوانلر افندي مور دنكلي تپلرك
آنكرته دغوړو اوزانديځه بو دنكلره استراج
ايدرك نظردن قاچيښي كوئش غروبه مالل ايكن
بديي بر لوجه احيا ايدر .

زمان اولوكو بو لومنهك آتسين رنكړي
روغليزي قايپ ايدر ايكن خادم آغا تپلريك
قوبولري آرقاسندن دوان آيت بوسته كوي
ساحلارنه دغوړو سوزو لرك آتشامك بولانيق
سيسلري ايچنده قايب اولان مريچك ساكن سطحلري
مخترز نوراني عكسل سرهرك بر ديكر حزين لوجه
ياراثير .

مريچك بو بديي لوجه لره چورلش وياچر چوبه نش
ساحلارنه بوزلرجه ساحلري او فصلر موجود
ايكن زورقلره مريچك اوستي قايپان خلق طبعك
بدايدله هم آهنك رونقدار اكنجهلر ايجادايدلر
ايدى .

مجموعه مزيك ۸۸ نجي نسخه سنده (صفحه ۱۴۱۷)
نشر ايتديكمز ادرنه شعراسندن نثاري حسين
چاپينك ادرنه ده كلى احسانه استاينولدن كوندرديكى
منظوم مكتوبنده :

عزم ايدلري تماشى دمر طاشه ينه
مهوشان سخت قاب آهن دلال ادرنه
هر ايكنديده سر جسر جديد نازله
سپره وازيرزي ينه دلران ادرنه
ديبه تحصيله نظراتيديكي كونه ادرنه قاندلرلى
ايلريده تعريف ايدم كجز (جسر جديد) دن صوكرا
بو كوبرودن پهرك (قطر ديره كلى اخشاب زمانده)
دمير طاش سپره سته كيدلر ايش .

نه دغوړو سوز : تاريخ تكرار ايش !
اوت ، دوشونوليك اولور ايسه تاريخ داما
تكرار ايدر : انسانلك طبعلرنده مكتوز حبلر
ايسر حسنه و ايسر ايسه سيثانه متوجه اولديځه
تسل ايدن حيات لوحلى داما بربرته مشاه
ودانما برى ديكرينك متمى اولجقدر ، بولوهرك
خطلري ، زكركري دكيشيرمك ايسر يطر انسان
قلى و انساني حبلر اوزرنده چوق درن اخلاق
بر عليه اجرا اغلي فقط نه نمكن !

صوك سنده (۱۹۲۴ - ۱۹۲۷) ادرنهك
بو كوبروله ياقين سمنلرنده اقتد ايدنلر ينه دمير
طاش جوارلرنده آقتام ترنلريه چيغه دبوله خاصه
جبه كولنرى ايسه بيكلرجه خلق بو كوبرولدن
پهرك ايجادك عادتلري جالاندريمقه درلر . بديه
داژمى بو جوارده (سوكوتاك بارق) ديه قدرى
باشا سرجموم سوكوتلري سپره كشدردرك بربازى
يايش و (استادوم) ده بوراده تاسيس ايدلكه
باشلايلىمشدر . [۱]

اشارت ايدلمك بو يواږده بر آز كچ قالانلر
عصرى چورالبرلده مجهر ايسلر سوكوتك لازم
غير مفارق اولان حشرات التغالانلر نه يا باجلرلى
[۱] پانا ، سوكوتلري مريچك شوبه دغوړو
طغيانه مانع اوق اوزره غرس ايتدريمشدر .

غريق جوى احسان ايلدى اطراف و اقطارى
كلوب كچكجه خلق ملكيت بو جسر تايدين
دعا ساز دويلا قلدلير اوراد و ازكارى
مريچ و آزده نهرى تاروان اولديځه بو سون
او شامك ملكيتك فيض الهى اوله انهارى
بوطاق جبرى ترصيع ايتدى زبور اشوب تاريخك
بو عالي جسر اولدى جسر ثاني جهاندارى
۱۲۵۸

اون اوج آياق اوزرينه اون ايكي كمر ليدر . اورناسنده
اسكي طرز كوبرولى قلايدار بر تاريخ قصرى يايلىمشدر .
مع هذا ظريف اسلوبى بى بوزان باروق تربيتان
كللا كوزلر مرمزلردن ترتيب و انشا قلاتن بو
تاريخ قصرى ملي اسلوبدن اوزاقلاشدريمشدر .
كوجوك قسى اوزرينه اسكى علملر يريځه قولاين
و تنظيميكلر قارق بر علامت كى او تاريخلره
انشا ايدبان بوتون بنارك سقفلرني ترتيب ايدن
موجهلر شعا لردن مركب كوئش زمينى قصر ك
سياههته حوتى و ظاهرى بر ايچك ويريكمه در .

كوپرونك قره آفاج - ادرنه جاده سى مدخلى
الصانديكى اخشاب ژاندارمه قره قولى - هيچ بر
معمارى طرزى درخاطر ايتدريم ينه قيمتيز مويقلره ،
بر طرفه مريچ چشمه سرك ، و ديكر طرفنده
ادرنه تپلرنديكى سلطان سليم جامعك مهيايتلري
و ملي كوزله لكلى قاردينده قباختلى چوچوق
كې بوزولوز و كوجولوز . هيچ اولمازسه سازى
تريه رنكي پياش اوله ايدى

قره قولخانه (۱۹۱۷) تاريخلرنده موقت
ژاندارمه قوماندانانده بولان مخلص باشا طرقدن
انشا ايتدريمشدر ، قره قولخانه معمور اولوب
مجموعه مزيك (۸۲) نجي نومرو سنده نشر ايتديكمز
(ادرنه ده دمير طاش قصرى) نك ريختلريك بر
قسى اوزرينه اوطور توشلدر . قصر بو قارقاولك
قرق الهى مترو قادر شرقتده ايدى . كوپرونك
انساندهده قصر ك ريختلري و كاركي قسملرى
سوكولرك طاشلرى قوللايلىمشدر . [استعداد :
ملكيتمك هر طرفنده بوطاش دردندن كعادى
و قيمتيز بركلك انشانده خرابلري دخی معماری
تاريخمزه چوق قيمتدار اولان ازلى ييقيق بر
مودا اولشدر . حوصه ده بر شوه انشاييچون
معمار سنان كاربانسرينك هدى كى . ملاحظه
كلرك ادرنه سليبه جامعك جوازنده بويوچه بر
پنا اون اوش بش سسته اون انشا اولسه ايدى
آبدنهك جسيم طاشلردن استفاده اڅك ايچون بر
اوجندن ييغمه باشلايلىمسين]

ايلك بهارده (ايسر ايسه كز صوك بهارولسون]
يكي كوپرونك تاريخ قصرى ايچنده توقف ايدن بر
تماشا كر بوموقك حاكم اولديني منظر لرك لطافتى
قارشيسنده مسخور اولور . نهر ك ساحلارنى
سوله ين قوبو رنكلي آغاچلرك مريچك مائى رنكلې
صولرته دغوړو اوزان دالرينك تشكيل ايتديكى

بو تاريخ يازينسك كوزله لكسندن دولاي پك
چوق ذواتك قدبر ايتدركى بر اثر اولقه برابر
اوغر اديني عاقتندن صوكرا پك چوق ذوات نمونه سرك
نژمده اولوب اولناديځي - استقرار ايلديكريند
عينا يازلشدر ، اسكي طرزك باصمه اوزينك تاريخلردن
اولان بو منظوم تاريخ بعضى امثال كى فضله تاملر
ايله يازلش ايسه ده باشليجه ايكي تاريخي جبه تبيت
ايچكمه دركه رى خلكك اسانه ترجان اولوب كوبرويه
(ايكنه ي كوبرو) اسمع و يروپ (مجديده)
(محموديه) كى او زمانلره پك رواجده اولان
پوله صاعا مسمى ، ايكنه يسي ده (۱۲۵۸) تاريخلرنده
آزوانك تمام مريچك التحاق اديوب اسكى باغنى
ترك ايتش اولديني تبيت ايتسيدر .

تاريخ

اساس انداز بڼان كرم عبدالجيد خانك
عمار ملكيتك استاد عدلى اولدى معماری
اولارق منبل جذب مكارم اولكش عهدي
سزا مانند دريا دهره قيله لطافى جارى
او شامنه درالحق قارالحق طالعده
سزادر قيله آبادان ملكي پوله آثاري
ادرنه بلده سى انهارى اوزره خير شاهانه

(غالبا سيواس) معيت مأمورلى ايدرك عسوى
حركت جهلردن قورتولان بو قلاچى ادرنه ولايتنه
ايتايلىمى قى مامورى اولدرك قباغى آتش ، حرك
خاتمانده ادرنه ده اشلاچاقى و انكايير عيلىك نه
فطانت ازلى كوسترشم ايدى . يونانيلرى ، قره
آفاجه وصوللرنده شهر نامه دعوت ايدرك بش
اون پينرك مهر لره جمهور براستحانمه كوندريش
بو ك ادرنه ي مدافعه اوغراشان تيرا كيك . باشا
الى هيتنك كانه سر عفا سرك اسملرني و حتى
رسملريده لف ايتشدر .

شهر ك اشغالى متعاقب برخي وطنداشك فلاكلرته
سبب اولديني يقينده موش كى رسمى داؤلره ،
جامعلر و چشمعلر اوزرنديكى تاريخ لوحلري :
[بولر قرايك خرستيا نرى كسيكز ، برخرستيان
اولدور دن اون دفعه جبه كيشم قادر صواب
ايشلر ، زدهه صليب كورور ايسه كز قيريكز .]
صوزرتنده ترجه ايدرك اخبار ايتش و بوميانده
بعضى قيمتدار ازلك جبهه سبب اولشدى .

يكي كوبرو حوارنده توك مرميلرى ايله اولن
بر يونان ضابطنك نامى تذكار ايچون بر آبدنه ياغنى
دوشون يونانيلره يكي كوپرونك تاريخي قازيه يرق
اورابه يازلسنى توصيه ايدن تير بوتون بو زرينانه
اجر ايتنك اوزرينه بر صورغوج اولدور حريفك
يونانجه اسمنك آتته نوزكجه شو يازيلري يازدريمشدر :

[مسلمانلر :
ز نوركارى مستبدلرك ظلمندن قورتازدى
ايچون شيد دوشون بو يونان قهرمانى (.....) نى
منت و زحمت ياد ايديكز .]
بالارى ، آثاري اولدور نلركى وطنلريه سلاح
چكشملر يوقيدر ، ايسته بوده بر ديكر نوعى !

شاهدیردق اسکله ده رقص اتمک کبی چوق بکی
بر دانس طرزی ایجاد اتمکده درلر .

[ایکی کوربو آراسی]

ادرنه ده دوزو بکی کوربون کچله کده و کرا
بایل آداسنه (اولجه بلان آغا آداسی دینلرکینه
کچن نخلر سزده اشارت اتمش ایدک) واصل
اولنور . کوربونک بوجته ده کی مدخلندن باقیلمجه
مستقیم بخط استقامتده کنش و پاکت طاشی
دوشلی بر جاده نیک نهانده بوکون (اسکی کوربو)
وقفط اسلامک (جسر جدید) دیدکاری کوربو
کورونور . ایسته ایکی کوربو آراسنده کی بوجاده به
(ایکی کوربو آراسی) دینلمکده در . اورنا کوی

و دینتوقه قضا لرله آمله
ناحیه سی ادرنه ولایت
سربوط ایکن ایکی کوربو
آراسنده کی چارشی
چوق فعال و فالایاتی
ایدی ؛ حال حاضر ده
بر ایکی قهوه خانه دن
و دمیرچی دکاندن
عبارتدر .

[اسکی کوربو]

نشاریک منظوم
استانبول مکتوبنده
[بکی کوربو] دییه
آ کدینی بودر .
بواسم اخشاب اولورق
انئاشانده ویرلشدر .
اسکی کوربو دینلمسی
بکی کوربونک انئاشاندن
صکر ادره . اولجه بو
کوربونک موقعنده
اخشاب بر کوربو
موجود اتمش برنجی
سلطان اجدادونه به
کله بجه اکثریا دمیر
طاش طر فلرنده
تفرج اله بو
کوربونک کچدیکندن

ادرنه قرمه آغاچ

دقتدار ادرنلی اتمکچی زاده احمدباشا طرفندن
کارکیر اولورق انشا ایتدرلشدر . ایوم معمور
ایسده طونجه یتاغک بوکسله سندن دولانی
کوربونک بعضی کورزی طویر اقله دولش و بعضی لر ده
سودن خارجه قالدشدر .
اون بر آفاق اوزرینه اون کردق عبارتدر .
انیس السامرین مؤالی حبری عبدالرحمن چلیک
[معبر معتبر] ترکیبک شهادتیه آ کلاشیلدی
وجه اوزره [۱۰۲۴] ده انشایی ختام بولمشدر .
ادرنلی شاعر کاتبی نیک [۱] تاریخی بر سر
[۱] ادرنلی کاتبی محمد ابدی و فانی تاریخی
(۱۱۳۶) (عثانی . وولفری ج - ق - ۲ - ۳۹۱)

لوچه به محکوک اولورق کوربونک اورناتنده کی
تاریخ قصرینه فونولشدر :

تاریخ

اتمکچی زاده احمد باشای کلمکاری
خیراتی کورنلر ایتیری خیراله یاده
بودلک ایچره دقتدار اولدی اون سکویل
باکشت وزارت بودلک خدا داد
طولدردی طونجه شهرین سیم وزرله
بوجسری عدیلی له ایتدی بنیاد
مقصودی رعدادر الحق کلوب کچندن
لابی بودرکه سنده روحی ایدسین شاد
کای دیدی اساس مستحکمه تاریخ

[معمار طاعت تک مهجوم قشیشی]

زینده راه کلشن بوجسری احمد اباد
۱۰۱۶
(۱۳) سنه مقدم بوکوربون کینشامک
ایچون قتادرلی قالدیردق - دمیر پورمال اوزرینه -
بر دومه انشاسیه تراموای کچیرلی دوشونولش
ایدی . بوشاده ادرنه ده بولان استاد معمار
تاریخنده کوسترلشدرکه بونارنخ یازلدی تاریخیله
آراسنده (۱۲۰) سنه ک بومدت واردر .
اک آتاشی (۲۰) یاشنده یازمش اوله شاعرک
(۱۴۰) سنه معمر اولسی ایجاب ایدر .
(قره مانلی کاتبی) ایسه (۹۵۲) ده ارنحال
ایشدر .

کمال الدین تک مرحوم بر آتاش پارچاسی کسیره ک :
[ادرنه ده سلطان سلیم جمعی قادار و بلکه
اونسینده برقیمتدار آت و وار ایسه اوده احمد پاشا
کوربوسیدر . اونک طاشنه آیشمک جانیسدر .
اکر بوقصور بایلیک ایسه اولاد رعایای آلکوب
بوملکندن چقار کیدرم .] دیدکی انشاده چوق
دفعه اعتدالی محافظه ایدن مرحومک الاری
یتیره بودری . براج کون صوکر ا بوشیتک نه
اولدینق صوزدم . آلدینق جواب صوکر ا شو ایدی :
[طاشلرک احضارنده ویرلر نه قونولوشنده
اوله برمه یارت وازکه هرطاش آتیاق کندی
قناتی طاشیور . مجهر براردر .]

بوجوبک علمی ورید
ضیایجه لکیری اربابنه
بیراقلم . مع التأسف
معماری معلوم دکیل
ایسده هر حالده ستان
مکتبنه منسوبدر .
وطننده سائر نافع
تأسیسات انشا ایتدیردن
احمدباشا ایوم یاروسی
خراب وجد معماری بزرک
قیمتدار اولرلندن اولان
استانبول بولنده کی
عاشقه قادین خانق ک
بولنده کی چلمه جوار
اولدینق بو اسمله
مشهوردر - ۱۰۰۸ ده
انشا ایتدیردک سلطان
احمد مده ایشدر .
بوخانکده معماری
معلوم دکیلدر . بوخانک
خریطه لر بی معمارستان
احضار ائدی ایدهر
خالده اونک اک یاقین
طله لر طر فندن
بایلمشدر ؛ زرا
معمار قوجه ستان کی
روایه دن هندستانده

دهلی به چکیل برخطک اصابت ایتدیکی یوز بیکلرجه
کیلومتر و توافق واسع برسامه ده یاریم عصر طرفنده
داهیانه اولر و جوده کثیره بر معمارک یتیشدیردیکی
مسکله ده منسوب صنعتکارلرک براج عصر دوام
ایده کی وحی بومدت ایچون نسیانه دخی اوغرامه
ینه اومسکله یتیشن افقادی طرفندن (بت -
بهالموت) اجبا ایدله کی شیشه سزدر . مثلا
استادک باش خایفه لرندن معماره مضان آتاهرسک
سجافنده (۱۰۴۷) تاریخنده و نه قاتلرندن
حسام قاتله نکه ده بوعصرده جایشدقاری بوادعالری
آبای ایدر . ادرنه : ۲۲ اغستوس ۱۹۲۷
- یتعدی -